

เฉลยแนวข้อสอบ ป.พ.พ.ว่าด้วยห้างหุ้นส่วน

ข้อ 1.

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1012 “สัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้าทุนกันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยความประสงค์ที่จะแบ่งปันกำไรที่เกิดขึ้นจากกิจการที่ทำนั้น”

มาตรา 1025 “ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนจะต้องรับผิดชอบกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวน”

มาตรา 1038 “ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีสภาพเป็นเอกเทศ และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่นโดยมิได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัตินี้ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆย่อมมีสิทธิที่จะเรียกเอาผลกำไรซึ่งผู้นั้นหามาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่ห้างหุ้นส่วนได้รับเพราะเหตุนี้”

วินิจฉัย ตามปัญหา แยกวินิจฉัยได้ดังนี้

1. การที่นายโตซึ่งได้ประกอบกิจการขายเครื่องชุดเจาะน้ำมัน ได้ว่าจ้างนางเหมือนฝันเป็นหัวหน้าฝ่ายการตลาดมีลูกน้องได้บังคับบัญชา 50 คน นั้น สัญญาระหว่างนายโตและนางเหมือนฝันถือเป็นเพียงสัญญาจ้างแรงงานเท่านั้น โดยนายโตจะอยู่ในฐานะนายจ้าง ส่วนนางเหมือนฝันจะอยู่ในฐานะลูกจ้าง แม้ต่อมานางเหมือนฝันได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเพิ่มยอดสั่งซื้อสินค้าปีละ 1,000 ล้านบาท ทำให้นายโตทำสัญญาแบ่งกำไรให้แก่นางเหมือนฝัน 30% ของกำไรที่เกิดขึ้นจากกิจการทุกปีก็ตาม ก็ไม่ทำให้นางเหมือนฝันเป็นหุ้นส่วนกับนายโตตามมาตรา 1012 แต่อย่างใด เพราะกิจการขายเครื่องชุดเจาะน้ำมันดังกล่าวเป็นการประกอบกิจการของนายโตเพียงผู้เดียว โดยที่นางเหมือนฝันมิได้ตกลงเข้าทุนและร่วมกันประกอบกิจการกับนายโตด้วยแต่อย่างใด

และเมื่อนางเหมือนฝันมิได้เป็นหุ้นส่วนกับนายโต ดังนั้น การที่กิจการขายเครื่องชุดเจาะน้ำมันของนายโตเป็นหนี้รายฟ้าดี 100 ล้านบาท และเป็นหนี้รายโทนี่ 200 ล้านบาท หนี้ทั้ง 2 รายดังกล่าวรายฟ้าดีและรายโทนี่ สามารถฟ้องให้นายโตชำระหนี้ให้แก่ตนได้เท่านั้น จะฟ้องนางเหมือนฝันไม่ได้

ส่วนนางเหมือนฝันได้ตกลงเข้าร่วมกับนายจอห์นเพื่อดำเนินกิจการการค้าขายเครื่องชุดเจาะน้ำมันเพื่อหากำไรมาแบ่งปันกันนั้น ถือว่านางเหมือนฝันกับนายจอห์นเป็นหุ้นส่วนกันตามมาตรา 1012 ดังนั้นเมื่อ

กิจการดังกล่าวเป็นหนี้รายฟาคี 300 ล้านบาท นายฟาคีจึงสามารถฟ้องให้นางเหมือนฝันและนายจอห์น ร่วมกันรับผิดชอบหนี้ให้แก่ตนได้ตามมาตรา 1025

2.การที่นางเหมือนฝันร่วมกันกับนายจอห์นประกอบกิจการค้าขายเครื่องชุดเจาะน้ำมันนั้น แม้กิจการดังกล่าว จะเป็นกิจการที่มีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับกิจการเดิมและเป็นการแข่งขันกับกิจการเดิมก็ตามนางเหมือนฝัน จึงไม่ได้เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 1038 แต่อย่างใด ดังนั้น นางเหมือนฝันจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อกิจการเดิม

สรุป 1.หนี้สองรายการจำนวน 100 ล้านบาทและ 200 ล้านบาท นายฟาคีและนายโทนี่ สามารถฟ้องให้นายโตชำระหนี้ให้แก่ตนได้ แต่จะฟ้องนางเหมือนฝันไม่ได้ ส่วนหนี้รายหลัง 300 ล้านบาท นายฟาคีสามารถฟ้องให้นางเหมือนฝันและนายจอห์นร่วมกันรับผิดชอบหนี้ให้แก่ตนได้

2.นางเหมือนฝัน ไม่ต้องรับผิดชอบต่อกิจการเดิม

ข้อ 2.

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1025 “ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนจะต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวน”

มาตรา 1033 ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ในกระบวนการจัดการห้างหุ้นส่วน ให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเป็นผู้จัดการ และสามารถจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทักท้วงนั้นไม่ได้

มาตรา 1050 การใดๆที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ย่อมผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆด้วย และผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นเพราะการจัดการนั้นด้วย

มาตรา 1051 ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปแล้ว ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไป

มาตรา 1052 บุคคลซึ่งได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย

วินิจฉัย

ตามปัญหา การที่นายอาทิตย์ นายจันทร์ และนายอังคารได้ร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนโดยมิวัตถุประสงค์ทำการค้าขาย และมีได้ตกลงให้ใครเป็นผู้จัดการนั้น ย่อมถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเป็นผู้จัดการและมีสิทธิที่จะจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นได้ แต่หุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดโดยที่หุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทักท้วงนั้นไม่ได้ตามมาตรา 1033

การที่นายอาทิตย์ได้ไปซื้อข้าวจากนายเสาร์มาขายนั้น ถือเป็นการจัดการในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ดังนั้นหนี้ที่เกิดขึ้นจำนวน 5 แสนบาท จึงต้องผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆด้วย และผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ คือ นายจันทร์และนายอังคาร จะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการชำระหนี้ให้นายเสาร์ตามมาตรา 1025 และ 1050 และแม้ว่านายอังคารจะได้ทักท้วงนายอาทิตย์แล้วว่าไม่ควรซื้อข้าวของนายเสาร์มาขายก็ตาม ก็เป็นเรื่องระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเองเท่านั้น ไม่มีผลต่อบุคคลภายนอกซึ่งไม่ทราบข้อทักท้วงนั้น และแม้ว่านายอังคารจะได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปแล้ว นายอังคารก็ยังคงรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าว เพราะเป็นหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่นายอังคารจะได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไป ตามมาตรา 1051

ส่วนนายพรซึ่งได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ก็ต้องรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวต่อนายเสาร์ด้วยเพราะเป็นหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วน ตามมาตรา 1052

ดังนั้น ตามปัญหา นายเสาร์ย่อมสามารถฟ้องให้นายอาทิตย์ นายจันทร์ นายอังคารและนายพรให้ร่วมกันรับผิดชอบชำระค่าข้าวจำนวน 5 แส่นบาทแก่ตนได้

สรุป นายเสาร์สามารถฟ้องเรียกให้นายอาทิตย์ นายจันทร์ นายอังคาร และนายพรชำระค่าข้าวแก่ตนได้

TA INSPIRE BY อ.น้อย

ข้อ 3.

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1015 ห้างหุ้นส่วนเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว ย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคลถือเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา 1025 “ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนจะต้องรับผิดชอบกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวน”

มาตรา 1050 การใดๆที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ย่อมผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ และผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นเพราะการจัดการนั้นด้วย

มาตรา 1054 บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจา ด้วยลายลักษณ์อักษรหรือด้วยกิริยาหรือยินยอมให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน หรือรู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนบุคคลนั้นย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนว่าตนเป็นหุ้นส่วน

มาตรา 1070 เมื่อห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้ของของห้างหุ้นส่วนนั้นย่อมมีสิทธิเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้แก่ตนได้

วินิจฉัย

กรณีตามปัญหา แยกวินิจฉัยได้ดังนี้

1. กรณีหนี้เงินกู้ การที่สมพรได้กู้ยืมเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการของห้างฯ ถือว่าหนี้เงินกู้ดังกล่าวเป็นหนี้ที่เกิดจากการที่หุ้นส่วนได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ดังนั้นจึงมีผลผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนและผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบในการชำระหนี้หนี้ตามมาตรา 1025 และ 1050 และบุคคลที่ได้ยินยอมให้ใช้ชื่อของตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน ก็ต้องร่วมกันรับผิดชอบเสมือนว่าตนเป็นหุ้นส่วนด้วยตามมาตรา 1054 ดังนั้นเมื่อห้างฯ ไม่ชำระหนี้เงินกู้ต่อธนาคาร ธนาคารย่อมสามารถฟ้องให้ห้างฯ ชำระหนี้ได้เพราะเมื่อห้างฯ ได้จดทะเบียนแล้วย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคล เป็นบุคคลอีกคนหนึ่งแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนตามมาตรา 1015 และนอกจากนั้นธนาคารยังสามารถฟ้องให้หุ้นส่วนในห้างฯ คือ สมพร และสมบัติรวมทั้งสมศักดิ์ซึ่งต้องรับผิดชอบเสมือนเป็นหุ้นส่วนให้ร่วมกันรับผิดชอบในหนี้เงินกู้ดังกล่าวได้ ตามมาตรา 1070

2. กรณีหนี้ค่าจ้าง ที่ห้างฯ ค่าจ้างแรงงานนั้น เป็นหนี้ที่เกิดจากสัญญาจ้างแรงงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ดังนั้นบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบในหนี้ค่าจ้างดังกล่าวคือห้างฯ รวมทั้งสมพรและสมบัติซึ่งเป็นหุ้นส่วนของห้างฯ ส่วนสมศักดิ์ ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ค่าจ้างดังกล่าวเพราะไม่ใช่หนี้ที่เกิดจากการที่

บุคคลภายนอกถูกหลอกลวงหรือหลงผิดว่าสมศักดิ์เป็นส่วน และไม่ใช่หนี้ที่เกิดขึ้นและเป็นผลโดยตรงจากการที่สมศักดิ์ได้ยินยอมให้ใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างฯแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อห้างฯ ไม่มีเงินจ่ายค่าจ้างให้พนักงานของห้างฯ พนักงานของห้างฯ จึงสามารถฟ้องให้ห้างฯ สมพรและสมบัติรับผิดชอบชำระหนี้ได้แต่จะฟ้องสมศักดิ์ไม่ได้

สรุป กรณีหนี้เงินกู้ธนาคารสามารถฟ้องให้ห้างฯ สมพร สมบัติและสมศักดิ์ร่วมกันรับผิดชอบในการชำระหนี้ดังกล่าวได้ ส่วนหนี้ค่าจ้างนั้น พนักงานของห้างฯ สามารถฟ้องได้เฉพาะห้างฯ สมพรและสมบัติเท่านั้น จะฟ้องสมศักดิ์ไม่ได้

TA INSPIRE BY จ.โดย

ข้อ 4

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1015 “ห้างหุ้นส่วนเมื่อจดทะเบียนแล้ว ย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคล ถือเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน”

มาตรา 1025 “ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนจะต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวน”

มาตรา 1066 “ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนจดทะเบียนประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดที่มีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น...

แต่ข้อห้ามดังกล่าวจะไม่ใช้บังคับ ในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหลายได้รู้อยู่แล้วในเวลาที่ห้างหุ้นส่วนนั้น ได้จดทะเบียนว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นได้กระทำการซึ่งมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำไว้ต่อกันก็ไม่ได้บังคับให้ถอนตัวออก”

มาตรา 1067 “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา 1066 ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้น ชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นหามาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้างหุ้นส่วนได้รับ”

มาตรา 1070 “เมื่อห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดรับชำระหนี้ เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นย่อมมีสิทธิเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้แก่ตนได้”

วินิจฉัย

กรณีตามปัญหา แยกวินิจฉัยได้ดังนี้

1. กรณีที่นายแดงได้ตั้งโรงสีข้าวอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาเมื่อนายเขียวและนายขาวได้ชวนนายแดงให้เข้าหุ้นส่วนตั้งโรงสีข้าวอีกโรงสีหนึ่ง ซึ่งนายแดงได้ตกลงและได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อนายแดงจะยังคงประกอบกิจการโรงสีข้าวของตนเองต่อไปและเป็นกิจการที่มีสภาพเป็นอย่างเดียวกับกิจการของห้างหุ้นส่วนก็ตาม แต่เมื่อปรากฏว่านายเขียวและนายขาวผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นในห้างหุ้นส่วนได้รู้อยู่แล้วว่านายแดงได้ตั้งโรงสีข้าวอยู่ก่อนแล้ว และในสัญญาตั้งห้างหุ้นส่วนนั้นก็ไม่ได้บังคับให้นายแดงต้องเลิกกิจการ ดังนั้น จึงเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 1066 วรรคสอง ที่ไม่ให้ถือว่าการกระทำของนายแดงเป็นการประกอบกิจการค้าขายแข่งขันกับห้างหุ้นส่วน

และไม่ถือว่านายแดงได้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 1066 วรรคหนึ่ง ดังนั้นห้างหุ้นส่วนจะให้สิทธิตามมาตรา 1067 เพื่อเรียกเอาผลกำไรหรือเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนใดๆจากนายแดงไม่ได้เลย

2. เมื่อโรงสีข้าวของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลดังกล่าวประกอบกิจการและเป็นหนี้นายเหลื่อง 4 แสนบาท บุคคลที่จะต้องรับผิดชอบในหนี้จำนวนดังกล่าวได้แก่ ห้างหุ้นส่วน และผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นทุกคน คือ นายแดง นายเขียว และนายขาว ตามมาตรา 1015 และ 1025 ดังนั้นนายเหลื่องเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนจึงสามารถฟ้องให้ห้างหุ้นส่วน นายแดง นายเขียว และนายขาว ในฐานะผู้เป็นหุ้นส่วนรับผิดชอบชำระหนี้ให้แก่ตนได้ ตามมาตรา 1015 และ 1070

สรุป 1. ห้างหุ้นส่วนจะเรียกให้นายแดงรับผิดชอบไม่ได้

2. นายเหลื่องสามารถฟ้องให้ห้างหุ้นส่วน นายแดง นายเขียว และนายขาวรับผิดชอบชำระหนี้ให้แก่ตนได้

ข้อ 5.

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1012 “สัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้าหุ้นกันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยความประสงค์ที่จะแบ่งปันกำไรที่เกิดขึ้นจากกิจการที่ทำนั้น”

มาตรา 1025 “ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนจะต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวน”

มาตรา 1049 ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งในกิจการค้าขายไม่ปรากฏ ชื่อของตนจะถือเอาสิทธิใดๆ แก่บุคคลภายนอกไม่ได้

มาตรา 1050 การใดๆ ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ย่อมผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ และผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นเพราะการจัดการนั้นด้วย

วินิจฉัย

ตามปัญหา การที่นายไก่อ นายเป็ดและนายห่าน ได้ตกลงเข้าหุ้นกันเพื่อทำธุรกิจเกี่ยวกับการรับถมดินร่วมกัน โดยมีข้อตกลงกันว่าถ้ามีกำไรก็จะแบ่งปันกำไรเท่าๆ กันนั้น แม้ในส่วนตัวนายห่านจะมีได้ตกลงกันไว้ก็ตามถือได้ว่าทั้งสามคนได้ทำสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนตามมาตรา 1012 แล้วและเมื่อทั้งสามคนมีได้นำห้างหุ้นส่วนนั้นไปจดทะเบียนจึงถือว่าห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียน ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบเพื่อหนี้ของหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวนตามมาตรา 1025

และต่อมา นายเป็ดเพียงผู้เดียวได้ไปตกลงทำสัญญาซื้อขายรถแบคโฮจากบริษัท ไทยมอเตอร์ จำกัด ราคา 2 ล้านบาทเพื่อใช้ในการกิจการถมดิน ดังนี้

1. การดำเนินการของนายเป็ดถือว่าเป็นการจัดทำไปในฐานะผู้เป็นหุ้นส่วนและได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ดังนั้น นายไก่อและนายห่านย่อมต้องมีความผูกพันในการนั้นด้วยคือ จะต้องร่วมกันรับผิดชอบกับนายเป็ดโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ค่ารถแบคโฮจำนวน 2 ล้านบาทให้แก่บริษัท ไทยมอเตอร์ จำกัด ตามมาตรา 1050

2. ถ้านายเป็ดได้ทำการชำระค่ารถแบคโฮให้แก่บริษัท ไทยมอเตอร์ จำกัด ไปแล้วแต่บริษัทฯ ยังไม่ยอมส่งมอบรถแบคโฮให้ ดังนี้เพราะนายเป็ดเพียงผู้เดียวเท่านั้นที่จะสิทธิฟ้องเรียกฟ้องให้บริษัทฯ ส่งมอบรถแบคโฮตามสัญญา ทั้งนี้เพราะแม้ว่านายไก่อและนายห่านจะเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นด้วย แต่เมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นเป็นห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนจึงต้องนำมาตรา 1049 มาใช้บังคับกล่าวคือเมื่อนายเป็ดเพียงผู้เดียวเป็นผู้ปรากฏชื่อในการทำสัญญาซื้อขายรถแบคโฮ นายไก่อและนายห่านมิได้

เป็นคู่สัญญากับบริษัทฯ จึงไม่มีนิติสัมพันธ์กับบริษัทฯ ดังนั้นนายไก่อและนายห่านจึงไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้บริษัทฯ ส่งมอบรถแบคโฮตามสัญญาได้เพราะสิทธิเรียกร้องให้บริษัทฯ ส่งมอบรถแบคโฮเป็นสิทธิของนายเป็ดแต่เพียงผู้เดียว

สรุป

- 1) นายไก่อและนายห่านจะต้องร่วมกันรับผิดชอบนายเป็ดในการชำระหนี้ค่ารถแบคโฮราคา 2 ล้านบาทให้แก่บริษัท ไทยมอเตอร์ จำกัด
- 2) นายไก่อและนายห่านไม่มีสิทธิเรียกร้องให้บริษัท ไทยมอเตอร์ จำกัด ส่งมอบรถแบคโฮตามสัญญา

ข้อ 6.

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1015 ห้างหุ้นส่วนเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว ย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคลถือเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา 1050 การใดๆ ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วน ย่อมผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ ด้วย และผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นเพราะการจัดการนั้นด้วย

มาตรา 1051 ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปแล้ว ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไป

มาตรา 1052 บุคคลซึ่งได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย

มาตรา 1060 ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนจดทะเบียนเกี่ยวกับหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปนั้น จะมีจำกัดเวลาเพียง 2 ปี นับแต่เวลาที่ตนได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไป

มาตรา 1070 “เมื่อห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดรับชำระหนี้ เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นย่อมมีสิทธิเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้แก่ตนได้”

มาตรา 1077 ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ได้แก่หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

มาตรา 1079 ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นตราบใดที่ยังไม่ได้จดทะเบียนให้ถือว่าเป็นเพียงห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วน โคนไม่จำกัดจำนวนจนกว่าจะได้จดทะเบียน

มาตรา 1080 บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญ มาตรา 1050, 1051, 1052, 1068, และ 1070 ให้นำมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

มาตรา 1095 ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องร้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่ได้

วินิจฉัย

กรณีตามปัญหาเจ้าหน้าที่ของห้างฯสามารถฟ้องให้ใครชำระหนี้แก่ตนได้บ้างหรือไม่แยกวินิจฉัยได้ดังนี้

กรณีนี้คำปฐมนิเทศและหลักเส้นเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าก่อนที่ห้างฯจะจดทะเบียนจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด นายสมพร ได้สั่งซื้อปูนซีเมนต์และเหล็กเส้นไว้เป็นเงิน 5 แสนบาทเพื่อมาจำหน่ายในกิจการค้าขายของห้างฯซึ่งถือเป็นการจัดการในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างฯและยังมิได้ชำระหนี้ นั้น เมื่อหนี้ดังกล่าวได้เกิดขึ้นก่อนที่ห้างฯจะได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนคือนายสมพรและนายสมหมายจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ ไม่จำกัดจำนวนตามมาตรา 1079 และเมื่อนายสมหมายจะได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปแล้วก็ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวตามมาตรา 1051 ประกอบมาตรา 1080 ดังนั้นเจ้าหนี้ของห้างฯจึงสามารถฟ้องให้ห้างฯและผู้เป็นหุ้นส่วนคือนายสมพรและนายสมหมายร่วมกันรับผิดชอบชำระหนี้แก่ตนได้ตามมาตรา 1015, 1070 ประกอบมาตรา 1080 และมาตรา 1095 ประกอบมาตรา 1079

ส่วนนางสมศรีซึ่งได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัดและจะต้องรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวด้วยตามมาตรา 1052 ประกอบมาตรา 1080 แต่เมื่อในกรณีที่เจ้าหนี้ฟ้องนั้น ห้างฯยังมิได้เลิกกัน ดังนั้นเจ้าหนี้ของห้างฯจึงไม่มีสิทธิฟ้องนางสมศรีตามมาตรา 1095

กรณีหนี้เงินกู้ยืม การที่นายสมพรซึ่งเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบและผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อมาใช้จ่ายในกิจการของห้างฯเป็นเงิน 5 แสนบาทนั้นการกระทำของนายสมพรถือเป็นการจัดทำในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างฯตามมาตรา 1050 ประกอบมาตรา 1080 หนี้ดังกล่าวจึงผูกพันห้างฯและผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนรวมทั้งนางสมศรีซึ่งได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ด้วยตามมาตรา 1052 ประกอบมาตรา 1080 และเมื่อนายสมหมายจะได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนไปแล้วพิเศษ นายสมหมายก็ต้องรับผิดชอบในหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าวด้วยตามมาตรา 1051 และ 1068 ประกอบมาตรา 1080

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อห้างฯไม่มีเงินชำระหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าว เจ้าหนี้ของห้างฯคือธนาคารย่อมมีสิทธิฟ้องให้ห้างฯและนายสมพรชำระหนี้แก่ตนได้เท่านั้นตามมาตรา 1015 และมาตรา 1070 ประกอบมาตรา 1080 จะฟ้องสมหมายและนางสมศรีซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบไม่ได้ตามมาตรา 1095

สรุป เจ้าหนี้ของห้างฯสามารถฟ้องให้ห้างฯนายสมพรและนายสมหมายรับผิดชอบในหนี้คำปฐมนิเทศและหลักเส้นได้ และธนาคารสามารถฟ้องให้ห้างฯและนายสมพรรับผิดชอบในหนี้เงินกู้ยืมได้แต่จะฟ้องนายสมหมายและนางสมศรีไม่ได้

ข้อ 7

หลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1052 “บุคคลซึ่งได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วน ซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย”

มาตรา 1070 “เมื่อห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดรับชำระหนี้ เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นย่อมมีสิทธิ เรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้แก่ตนได้”

มาตรา 1077 “ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งมีหุ้นส่วนสองจำพวก ได้แก่

(1)หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ซึ่งจะรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนจำนวนเงินที่ตนรับว่าจะลงใน ห้างหุ้นส่วนนั้น และ

(2)หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งจะต้องรับผิดชอบเพื่อหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัด จำนวน”

มาตรา 1080 “บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาตรา 1052 และ1070ให้นำมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย”

มาตรา 1085 “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใด ได้แสดงตนหรือคุยโม้อวดว่าตน ได้ลงหุ้นไว้มากกว่าจำนวนที่ได้จดทะเบียนไว้เพียงใด ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นก็จะต้องรับผิดชอบเท่ากับจำนวน นั้น”

มาตรา 1088 “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใด ได้สอดเขาไปเกี่ยวข้องกิจการงาน ของห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นก็จะต้องรับผิดชอบเพื่อหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำ หรือออกเสียงเป็นคะแนนนับในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการย่อม ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกิจการงานของห้างหุ้นส่วน”

มาตรา 1095 “ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องร้อง หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่ได้”

วินิจฉัย

ตามปัญหา การที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดสองสี่เป็นหนี้เงินกู้ยืมจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) จำนวน 1 ล้านบาท และเมื่อถึงกำหนดห้างไม่มีเงินชำระหนี้ ธนาคารจะมีสิทธิฟ้องนายคำ นายขาว และนาย เหลือง ให้รับผิดชอบชำระหนี้ได้เพียงใดหรือไม่ แยกพิจารณาได้ดังนี้

กรณีของนายดำ เมื่อนายดำเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด สองสี่และ ห้าเป็นหนี้เงินกู้ยืมธนาคารฯ นายดำจึงต้องรับผิดเพื่อหนี้ของห้างฯ โดยไม่จำกัดจำนวน ตามมาตรา 1077(2) ดังนั้นเมื่อห้างฯ ผิดนัดชำระหนี้ ธนาคารฯ ซึ่งเป็นเจ้าหนี้จึงมีสิทธิฟ้องนายดำได้ตามมาตรา 1070 ประกอบ มาตรา 1080

กรณีของนายขาว การที่นายขาวซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ได้เข้ามาช่วยจัดการงาน ของห้างหุ้นส่วนเสมอในระหว่างนายดำซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการต้องไปติดต่อกับงานข้างนอกหรือที่จังหวัดอื่น รวมถึงการที่นายขาวได้พิมพ์นามบัตรชื่อตนเองและระบุตำแหน่งว่าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วน จำกัดแห่งนี้นั้น การกระทำของนายขาวถือว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนตาม มาตรา 1088 นายขาวจึงต้องรับผิดเพื่อหนี้ของห้างฯ โดยไม่จำกัดจำนวน ดังนั้น จึงเข้าข่ายยกเว้นของมาตรา 1095 กล่าวคือ ธนาคารฯ สามารถฟ้องนายขาวให้ชำระหนี้ได้แม้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดยังไม่ได้เลิกกันก็ตาม

กรณีของนายเหลือง การที่นายเหลืองได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่ในห้างหุ้นส่วนแห่งนี้โดยหลักแล้ว นายเหลืองก็ต้องรับผิดในหนี้เงินกู้ยืมรายนี้ด้วยตามมาตรา 1052 ประกอบมาตรา 1080 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนายเหลืองเป็นเพียงหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดและจดทะเบียนจำกัดความรับผิดไว้เพียง 100,000 บาท นายเหลืองจึงต้องรับผิดเพียง 100,000 บาท ตามมาตรา 1077(1) และแม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่า นายเหลือง ชอบคุยโม้โอ้อวดกับผู้ที่เขามาติดต่อทำการค้าขายกับห้างว่าตนได้ลงทุนไว้ 500,000 บาทก็ตาม แต่นาย เหลืองก็มีได้คุยโม้โอ้อวดกับธนาคารแต่อย่างใด จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 1085 ที่จะทำให้นายเหลือง ต้องรับผิดมากกว่าจำนวนเงินที่ตนได้ลงทุนไว้ ดังนั้น เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ธนาคารจึง ไม่มี สิทธิฟ้องนายเหลืองตามมาตรา 1095

สรุป ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) มีสิทธิฟ้องให้นายดำและนายขาว ร่วมกันรับผิดชำระหนี้ จำนวน 1 ล้านบาทได้ แต่ไม่มีสิทธิฟ้องนายเหลือง